

B.K. BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
A CBSE DAY-CUM-BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

TERM-1 EXAMINATION (2026-27)
MARATHI SET-TWO [MS]

Class : IX
Date : 04.09.2026
Admission No.:

Duration: 3 Hrs
Max. Marks: 80
Roll No.:

कृतिपत्रिकेसाठी सूचना :

(1) स्वच्छता, नीटनेटकेपणा व लेखननियमानुसार लेखन यांकडे जाणीवपूर्वक लक्ष दयावे.

विभाग (अ) वाचन व आकलन गुण (15)

प्र 1 :- (आकलन) अ: अपठित गद्यांश :-

प्र 1 (अ) खालील प्रश्नांची उत्तरे पर्यायामधून निवडा (कोणतेही पाच)

(5X1=5)

- 1 क दोनशे
- 2 अ पाखरांचा
- 3 ब आकाशाकडे झेपावणाऱ्या
- 4 ब सुश्राव्य
- 5 अ ऊर्जा
- 6 क उध्वस्त घरटी आणि पाखरांचा आक्रोश

प्र 1 (ब) खालील प्रश्नाची एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 फुलांचा सुगंध रस्त्यावरील लोकांना वेड लावी.
- 2 उतान्यात शहरी माणसाचा उल्लेख माणसे मोठी हुशार व लबाड असा केला आहे .
- 3 असंख्य पक्षी आपला आनंद सोहळा साजरा करत असत.
- 4 जंगलात अनेक प्राणी होते पण मानवी वस्तीत ते येत नसत.
- 3 फुलांचा सुगंध रस्त्यावरील लोकांना वेड लावी.
- 4 उतान्यात शहरी माणसाचा उल्लेख माणसे मोठी हुशार व लबाड असा केला आहे .

प्र 2:- (आकलन) अ:- अपठित पद्यांश

(अ) दिलेली कविता वाचून विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे दिलेल्या पर्यायामधून निवडा (कोणतेही चार) (4X1=4)

- 1 ड धैर्याची
- 2 क मागे वळणार नाही
- 3 क कर्पूराचा
- 4 ब बिकट
- 5 ब आकांक्षांना

(आ) दिलेल्या कवितेच्या आधारे प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा—(कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 कवी कटारींचा उपयोग संकटांवर पाझळण्यासाठी करणार आहे.
- 2 शेवटी कवी स्वतःबद्दल म्हणतात संकटांनो मी गाफिल असणार नाही तुम्ही माझ्यावर चालून या
- 3 कवी संकटांना उद्देशून बोलत आहे.
- 4 कवी आनंदाने वर्मी घाव सहन करणार आहे.
- 5 कवीने संकटांना आपल्यावर चालून येण्याचे आव्हान दिले आहे.

विभाग :- ब (20 गुण)

प्र 3 (अ) सुचनेनुसार प्रश्न सोडवा:- (कोणतेही चार)

(4X1=4)

- 1 अ साक्षी
- 2 ड क्रियाविशेषण अव्यय
- 3 क शब्दयोगी अव्यय
- 4 ब चार
- 5 ब उभयान्वयी अव्यय

प्र 3 (ब) काळ ओळखा व बदला (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 परीक्षा जवळ आल्यामुळे मुले अभ्यास करतील.
- 2 गुरुजींमुळे वर्गातील सर्व मुलांना अभ्यासाची गोडी लागली होती.
- 3 वर्तमानकाळ
- 4 भविष्यकाळ

प्र 3 (क) वाक्याचे प्रकार ओळखा (कोणतेही तीन)

(3X1=3)

- 1 केवलप्रयोगी वाक्य
- 2 मीरा कधीही खोटे बोलत नाही.
- 3 प्रश्नार्थी वाक्य
- 4 आज्ञार्थी वाक्य

प्र 3 (ड) समानार्थी शब्द (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

- 1 पत्नी
- 2 चंद्र
- 3 मस्करी

प्र 4 (अ) विरुद्धार्थी शब्द (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

- 1 ढगाळ
- 2 विक्री
- 3 राग

प्र 4 (ब) लिंग बदला (कोणतेही दोन)

(2X1=2)

1 कुमारी 2 उंदरीण 3 थोरला

प्र 4(क) वचन बदला (कोणतेही दोन) (2x1=2)

1 नजर 2 यंत्र 3 बाटल्या

प्र 4 (ड) समास ओळखा (कोणतेही दोन) (2x1=2)

1 समाहार व्दं समास 2 वैकल्पिक व्दं समास 3 अव्ययीभाव समास

विभाग-क पाठ्यपुस्तक आधारित (30 गुण)

प्र 5 (अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन) (3x1=3)

(1) फसलेल्या प्रयोगातूनहीनंतर प्रयोग करणाऱ्याचे श्रम वाचतात

(2) सखू आजी मुलांना शेतातल्या देवांच्या गोष्टी सांगे.

(3) पहिली आगगाडी 1853 साली रूळावरून धावल.

(4) शिरीष आपल्या वडिलांना नाना नावाने हाक मारीत असे.

प्र 5 (ब) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा (कोणतेही तीन) (3x1=3)

(1) चार. (2) वसंत (3) श्री. (4) निशान.

प्र 5 क:- खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर थोडक्यात लिहा:- (1x3=3)

1 सखूआजी नव्वद वर्षांची हातात काठी घेऊन गावभर फिरून सर्वांची चौकशी करायची. ती नेहमी कवितेत म्हणीत बोलायची.लहान मुलांना ती चमत्कारिक गोष्टी सांगायची.गावात प्रौढ साक्षरतेचा वर्ग चालवण्यात तिचा पुढाकार होता.तिने गावाच्या सरपंचाला साक्षर केले.तिला सदगुणांची कदर होती. गावातील पहिल्या पोलीसाचा तिने सत्कार केला.गावात तिला मान होता. संपूर्ण गाव तिचा गोतावळा होता. ती मरण पावली तेव्हा लहानांपासून थोरांपर्यंत सर्वच माणसांचे डोळे पाणावले.

2 ऑलिंपिक सामन्यात पृथ्वीवरील बहुसंख्य राष्ट्रांचे खेळाडू सहभागी होतात. ते त्या राष्ट्राचे प्रतिनिधी असतात. संपूर्ण जगाचे या सामन्यांकडे लक्ष असते त्यांत जातीभेद,धर्मभेद, वा वर्णभेद नसतो . सगळे समान असतात. माणसे एकमेकांशी प्रेमाने,बंधुभावाने वागतात म्हणून ऑलिंपिक म्हणजे विश्वबंधुत्व होय.

3 आमच्या मते रेल्वेचे असलेले फायदे एकाच वेळी हजारों प्रवासी प्रवास करतात. तेथे प्रवाशांसाठी सुखसुविधा आहेत.आहार, निद्रा व इतर दैनंदिन गरजा पुरवल्या जातात. देशाच्या कानाकोप-यात जाता येते.

प्र 5 ड:- वाक्प्रचारांचा योग्य वापर करून वाक्य पुन्हा लिहा :- (5x1=5)

(1) परीक्षा जवळ आली की मैदानावर जायला मला उसंत मिळत नाही.

(2) शिवरायांनी मुगलांच्या ताब्यातील अनेक गड ताब्यात घेतले.

(3) बॅकेंचे कर्ज फेडता फेडता रामराव भिकेला लागले.

(4) वर्गात सुप्रित खूप दंगा करत असल्यामुळे सरांनी त्याची वर्गातून हकालपट्टी केली

(5) विश्वास नांगरे पाटील यांच्या भाषणातील काही वाक्ये माझ्या मनावर कायमचीकोरली गेली .

प्र 6 अ :- (अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा:- (कोणतेही चार)

(4X1=4)

(1) व्यायाम केल्याने प्रतिकार शक्ती वाढते.

(2) माणसाचा सर्वात मोठा वैरी कवितेत आळसाला म्हटले आहे.

(3) व्यायामाशिवाय सात्त्विक भोजन ही विकारी होते.

(4) वारकरी संप्रदायाचे कळस संत तुकाराम झाले.

(5) संतकृपा झाली अभंगाचे संपादक प्रा.डॉ.र.रा.गोसावी आहेत.

प्र 6 (ब) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा :- (कोणतेही चार)

(4X1=4)

(1) इमारत (2) नामा (3) जडत्व (4) आरोग्यदायी (5) बहिणी

प्र 6 क) खालील काव्यपंक्तींचे संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा:- (कोणतेही एक)

(1X3=3)

व्यायामाने सशक्त स्नायू। व्यायामे मानव होई दीर्घायु ।

व्यायामाहीन पित्त,कफ,वात। जर्जर करिती अत्यंत ।।

संदर्भ — दिलेल्या ओळी व्यायामाचे महत्त्व या कवितेतील असून कवी राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज हे आहेत या कवितेत व्यायामाचे महत्त्व सांगितले आहे.

स्पष्टीकरण — व्यायामामुळे स्नायू सशक्त होतात. व्यायाम केल्याने माणसाचे आयुष्य वाढते.व्यायाम केला नाही तर पित्त ,कफ, व वात हे त्रिगुणदोष वाढून शरीराला ते जर्जर जीर्ण करतात. अत्यंत हैराण करतात.

किंवा

संदर्भ — दिलेल्या ओळी संतकृपा झाली या कवितेतील असून कवयित्री बहिणाबाई चौधरी या आहेत या कवितेत वारकरी संप्रदायाची स्थापना कशी झाली हे सांगितले आहे.

स्पष्टीकरण — संत ज्ञानेश्वरांनी या मंदिराचा पाया रचला आणि हे वारकरी संप्रदायाचे देउळ उभे केले. जनार्दनस्वामीचे शिष्य संत एकनाथ यांनी या मंदिराला भागवतरूपी भक्कम खांब दिला.

प्र 7 अ स्थूलवाचन :- एका वाक्यात उत्तरे लिहा :- (कोणतेही तीन)

(5X1=5)

(1) काझीरंगाची भूमी कर्दम आहे.

(2) गेंडा हा सामाजिक आरोग्याचा भोक्ता आहे .

(3) जंगलात फिरण्यासाठी असलेल्या हत्तीणीला इंद्राच्या ऐरावताच्या मुलीची उपमा दिली आहे

(4) जंगलात फिरण्यासाठी असलेल्या हत्तीणीचे नाव वैजयंती होते.

(5) ढगाला संस्कृत भाषेत सारंग म्हणतात.

(6) रानम्हशींची शिंगे अर्धचंद्राकृती असतात.

विभाग- ड लेखन- (गुण 15)

लेखन

प्र 8 अ खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा किंवा मुद्दयावर आधारित गोष्ट लिहा.

(शीर्षक आणि तात्पर्य आवश्यक) :-

(1X6=6)

1 सुरुवात व विषय ज्ञान	1
2 कल्पना शक्तीचा विस्तार	2
3 अनुभवविश्व आणि भाषालेखनाचे ज्ञान	1
4 <u>सुवचने/उदाहरणे/म्हणी/वाक्प्रचार</u>	1
5 निबंधाचा परिणामकारक शेवट	1

किंवा

1 गोष्टीची सुरुवात व शीर्षक	1
2 भूतकाळातील संवाद आणि शुद्धता	2
3 गोष्टीचा विस्तार व पात्र परिचय	2
3 गोष्टीचा समारोप आणि तात्पर्य	1

प्र 8 (ब) पत्र लेखन :- (कोणतेही एक)

(1X4=4)

1 दिनांक आणि पत्ता	1
2 विषय व मायना	2
3 समारोप व लिफाफा	1

प्र 8 (ब) जाहिरात लेखन :- (कोणतेही एक)

(1X5=5)

1 जाहिरातीची सुरुवात	-1
2 शब्दयोजना	- 1
3 वैशिष्टे	- 2
4 संपर्क	- 1

..... समाप्त